

## Indledning

Skagen, som er Danmarks nordligste punkt, har gennem årene tiltrukket mange kunstnere på grund af de særlige lysforhold og de male- riske motiver i landskab og befolkning. I årene fra ca. 1875-1920 var her en ganske særlig pro- duktiv og dygtig 'Kunstnerkoloni' og mange af disse malere er stadig populære og kendt verden over.

I Skagen fandt de mange malere og for- fattere, trods fælles motivkreds og inspiration, hver sin stil og kolorit og skildrede forskellige nuancer af det farverige liv i det lille lokal- samfund. Kunstnerkolonien blev en base med et fælles grundlag i arbejdet og diskussion- erne om de nye strømninger indenfor kunst og politik. Særligt gjorde *impressionisterne* – en gruppe franske malere: Monet, Degas, Renoir, Sisley, Pissaro m.fl. et stort indtryk på bl.a. Krøyer og Tuxen. Disse franskmænd gik imod det officielle kunstsyn og viste helt nye udtryk både i motiver og farveanvendelse.

En kreds af skandinaviske kunstnere, som færdedes i Paris sidst i 1870'erne: Bl.a. *P. S. Krøyer, Laurits Tuxen, Holger Drachmann, Carl Larsson, Richard Berg, Ernst Josephson, Strindberg, Jonas Lie og Alexander Kielland* bragte indtryk og tendenser med sig hjem til kredsen i Skagen, som siden 1875 havde været samlingssted for en lang række danske og udenlandske kunstnere her iblandt *Christian Skredsvig, Vilhelm Kyhn, Carl Neumann, Hans Friis, Anton Thorenfeld, Vilhelm Rosenstrand, Fritz Thaulow, Wilhelm Peters, Carl Locher, Charles Lundh, Wilhelm von Gegerfelt, Eilif Peterssen, Johan Krouthén, Karl Madsen, Viggo Johansen, Oscar Björck, Christian Krohg og Michael Ancher* samt naturligvis *Anna Ancher*, som var født i Skagen og senere blev gift med Michael Ancher. Flere af de sidstnævnte ses på Krøyers maleri, hvor de skandinaviske kunst- nere er samlet om frokostbordet på Brøndums hotel.

Denne bog er ment som en introduktion – en hurtig og let tilgængelig indføring i de bety- deligste Skagensmaleres liv og værk. Kun et udvalg (markeret med kursiv) af de oven- nævnte kunstnere, er dermed omtalt .

## Inledning

Skagen, som är Danmarks nordligaste punkt, har genom åren dragit till sig många konstnä- rer på grund av de säregna ljusförhållandena och de malerimässiga motiven i landskap och befolkning. Ungefär kring 1875-1920 fanns här en helt enastående produktiv och duktig konstnärskoloni, och många av de målare som ingick i den är fortfarande omtyckta och kända i hela världen.

I Skagen finner de många målarna och författarna, trots gemensam motivkrets och inspiration, var sin stil och kolorit. De skildrar olika nyanser i det färgstarka livet bland orts- befolkningen och i konstnärskolonin, som blir en gemensam grund för arbete och diskussio- ner med utgångspunkt från de nya strömning- arna inom konsten och politiken. I synnerhet gör impressionisterna – en grupp franska må- lare: Monet, Degas, Renoir, Sisley, Pissarro med flera, som opponerar sig mot den offici- ella kunstsynen och med sina nya arbeten visar vägen för helt nya uttrycksformer både i motiv och färgsättning, stort intryck på Krøyer och Tuxen.

En krets av skandinaviska konstnärer reser till Paris i slutet av 1870 tallet. Det gäller bland annat *Krøyer, Tuxen, Drachmann, Carl Larsson, Ernst Josephson, August Strindberg, Jonas Lie och Alexander Kielland*. De för in- tryck och tendenser med sig hem till kredsen i Skagen, som sedan 1875 har varit knutpunkt för en lång rad danska och utländska konst- närer. Hit hör *Christian Skredsvig, Vilhelm Kyhn, Carl Neumann, Hans Friis, Anton Tho- renfeld, Vilhelm Rosenstrand, Fritz Thaulow, Wilhelm Peters, Carl Locher, Charles Lundh, Eilif Peterssen, Johan Krouthén, Karl Madsen, Viggo Johansen, Oscar Björck, Christian Krohg, och Michael Ancher* (samt naturligtvis *Anna Ancher*, som är född i Skagen och senare gifter sig med Michael Ancher). Flera av dem som senast räknats upp finns med på Krøyers tavla av de skandinaviska konstnärer samlat runt frukostbordet på Brøndums Hotel.

Denna bok är avsedd som en snabb och lättillgänglig presentation av skagenmålarnas liv och verk. Därför kommer bara ett urval av de ovannämnda målarna att behandlas.



▲ **P. S. Krøyer:**

*Skandinaviske kunstnere ved frokosten i Brøndums Hotel.*

*Skandinaviska konstnäre vid lunchen i Brøndums Hotell.*

*Frühstück des Skandinavische Künstler im Brøndums Hotel.*

*Scandinavian Artists at Lunch in Brøndums Hotel.*

*1883. Skagens Museum.*

# Einleitung

Skagen, der nördlichste Punkt Dänemarks, hat wegen der besonderen Lichtverhältnisse und der malerischen Motive in der Landschaft und der Bevölkerung viele Künstler über die Jahre angezogen. In den Jahren 1875-1920 gab es hier eine besonders produktive und talentierte 'Künstlersiedlung'. Viele dieser Maler sind immer noch beliebt und berühmt.

In Skagen finden die vielen Maler und Autoren – trotz des gemeinsamen Motivkreises und Inspiration jeder seinen eigenen Stil und sein eigenes Kolorit. Sie schildern die unterschiedlichen Nuancen des farbigen Lebens in der kleinen örtlichen Gemeinschaft und der Künstlersiedlung, die ein Stützpunkt mit gemeinsamer Arbeits- und Diskussionsgrundlage in den neuen Strömungen in Kunst und Politik bildet. Besonders die Impressionisten machen auf z.B. Krøyer und Tuxen einen großen Eindruck. Die Impressionisten: Monet, Degas, Renoir, Sisley, Pissaro u.a., die in Opposition zur offiziellen Kunstansicht stehen, und mit ihren Arbeiten zeigen sie den Weg für ganz neue Ausdrücke sowohl in dem Motiv als in der Farbenanwendung.

Eine Gruppe Skandinavische Künstler verkehrte am Ende der 1870'er in Paris. Dieses gilt für u.a. *Krøyer, Tuxen, Drachmann, Carl Larsson, Richard Berg, Ernst Josephsson, Strindberg, Jonas Lie und Alexander Kielland*. Sie bringen Eindrücke und Trends mit in die Gruppe in Skagen, die seit 1875 Treffpunkt für eine Reihe dänische und ausländische Künstler gewesen war, u.a. Chr. Skredsvig, Vilhelm Kyhn, Carl Neumann, Hans Friis, Anton Thorenfeld, Vilhelm Rosenstrand, Fritz Thaulow, Wilhelm Peters, *Carl Locher*, Charles Lundh, Eilif Peterssen und *Michael Ancher* (sowie natürlich *Anna Ancher*, die in Skagen geboren war und später Michael Ancher heiratete). Mehrere der zuletzt erwähnten Künstler sind im Krøyers Gemälde der Skandinavischen Künstler, die um den Frühstückstisch im Brøndums Hotel versammelt sind, zu sehen.

Dieses Buch ist als eine schnelle und leicht verständliche Einführung in das Leben und Werk der bekanntesten Skagen-Maler gedacht. Nur eine Auswahl dieser Künstler (kursiv gesetzt) können deshalb erwähnt werden.

# Introduction

Skagen, the northernmost point of Denmark, has over the years attracted many artists because of its extraordinary light and the picturesque quality of its landscape and people. From roughly 1875-1920, it was home to an exceptional, productive and gifted community of artists. Many painters from this period are today internationally renowned.

The painters of Skagen exhibited a unique style and sense of colour. Inspired by exiting new movements in art and politics, they chose as their subjects the life of peasants and common working people. Krøyer and Tuxen, in particular, were influenced by such groundbreaking French impressionists as Monet, Degas, Renoir, Sisley and Pissaro.

*Krøyer, Tuxen, Drachmann, Strindberg, Carl Larsson, Richard Berg, Ernst Josephsson, Jonas Lie and Alexander Kielland* had all spent time in Paris in the late 1870's. They brought new ideas home to Skagen, which, since 1875, had attracted such Danish and foreign artists as Chr. Skredsvig, Vilhelm Kyhn, Carl Neumann, Hans Friis, Anton Thorenfeld, Vilhelm Rosenstrand, Fritz Thaulow, Wilhelm Peters, *Carl Locher*, Charles Lundh, Eilif Peterssen, Johan Krouthén, *Karl Madsen, Viggo Johansen, Oscar Björck, Christian Krohg* and, finally, *Michael Ancher* and his wife *Anna Ancher* who herself was born in Skagen.

Krøyer painted some of the latter gathered around the luncheon table at Brøndum's Hotel. This book provides a brief, accessible introduction to the life and work of the most famous (emphasized in italics) of these Skagen painters.



## Holger Drachmann (1846-1908)

Drachmann var udover at være marinemaler også digter, og er vel i Danmark allermest kendt som ophavsmand til bl.a. eventyrspillet *Der var engang* (1885) med *Midsommervisen*. Efter studentereksamen i 1865 fik han tegneundervisning hos F. F. Helsted og var i perioden 1866-70 elev på Akademiet hos Wilhelm Marstrand, som han var en stor beundrer af. Derefter lærte han marinemaleri hos C. E. Baagøe og C. F. Sørensen.

I denne periode fandt Drachmann især sine motiver på Bornholm (Christiansø) og debuterede da også i 1869 på Charlottenborg med et motiv fra Bornholms østkyst. I 1871 kom han til Skagen første gang. Drachmann helligede sig i en lang periode digterkarrieren og først i 1892 tog han igen fat på marinemaleriet, men blev alligevel en habil maler. Carl Locher citeres: *'Den understrøm af romantik, som sømaleriet må og skal have, som efter al sandsynlighed al kunst skal have, og som naturalismen forsøgte at skubbe til side, havde fået lov at blive i sømaleriet, hvis Drachmann ikke havde afbrudt sin virksomhed som maler'*.

På Skagens Museum og i Drachmanns Hus hænger diverse tegninger og oliemalerier, som bl.a. skildrer Skagens lys, havet og landskabet.

▲ *Holger Drachmann:*  
Skagen, hvor Skagerrak og Kattegat mødes ved Grenen.  
Skagen där haven möts vid Grenen.  
Where the Seas meet at Grenen.  
Wo di Meere zusammen gehen auf Grenen.  
1906. Privat samling.

S Drachmann var inte bara marinmålare utan också skald och är väl i hemlandet Danmark mest känd som upphovsman till bland annat sagospelet *Det var en gång* (1885) med *Midsommarvisan*. Efter studentexamen 1865 får han teckningsundervisning hos F. F. Helsted och var under perioden 1866-70 elev på Akademiet för Wilhelm Marstrand, som han var en stor beundrare av. Därefter lär han sig marinmåleri hos C. E. Baagøe och C. F. Sørensen. Drachmann blev en skicklig målare (for att citera Locher: *'Den underström af romantik som havsmåleriet kan och ska ha, som enligt all sannolikhet all konst ska ha, och som naturalismen försökte knuffa undan, hade fått stanna kvar i havsmåleriet om inte Drachmann hade avbrutit sin verksamhet som målare'*). Han vigde sig under en lang period åt diktarkarriären och började först 1892 åter ägna sig åt marinmåleriet.

På Skagens Museum och i Drachmanns Hus hänger teckningar och förskelliga oljemålningar, som tillfullo demonstrerar Skagens klara ljus, hav och landskap.

**D** Holger Drachmann war neben seiner Seegemälde auch als Dichter berühmt, weil er der Urheber zu u.a. dem Marchenschauspiel *Es war einmal* (1885) mit dem *Mittsommerlied* ist.

Nachdem er im Jahr 1865 sein Abitur gemacht hat, nimmt er Zeichenunterricht bei F. F. Helsted, und von 1866 bis 1870 ist er Schüler an der Akademie bei Wilhelm Marstrand, den er sehr bewunderte. Bei C. E. Baagøe und C. F. Sørensen lernte er Marinemalerei. In dieser Zeit findet Drachmann seine Motive besonders auf Bornholm (Christiansø), und im Jahre 1869 debütierte er in Charlottenborg mit einem Motiv der Ostküste Bornholms. 1871 kommt er zum erstenmal nach Skagen. Drachmann war ein fähiger Maler - wir zitieren Locher: *'Die Unterströmung von Romantik, die das Seegemälde haben muß, und die - aller Wahrscheinlichkeit nach - alle Arten von Kunst haben muß, und die der Naturalismus versucht hat, zur Seite zu schieben, wäre erlaubt im Seegemälde zu bleiben, hatte nicht Drachmann seine Tätigkeit als Maler unterbrochen'*.

Für eine lange Zeit widmete er sich seiner Dichterkarriere, und erst im Jahre 1892 fing er wieder an Seegemälde zu malen. In Skagen-Museum und dem Haus von Drachmanns gibt es Zeichnungen und Ölgemalde, die völlig das Licht, das Meer und die Landschaft von Skagen schildern.

**GB** Holger Drachmann was both a painter of seascapes and a poet. In Denmark he is well known for his literary works, *Once upon a time* (1885) and *the Midsummer Ballad*. After completing his secondary education in 1865, Drachmann studied drawing with F. F. Helsted. From 1866-70, he attended the Academy in Copenhagen with Wilhelm Marstrand, whom he admired greatly. With C. E. Baagøe and C.F. Sørensen he learned to paint seascapes.

Drachmann refined his technique in Bornholm (Christiansø), and in 1869 he made his debut at Charlottenborg with a painting of a scene of the east coast of Bornholm. In 1871 he arrived to Skagen. Locher described Drachmann as a competent painter: *'The undercurrent of romance, which the seascape must have, and which - in all probability - all kinds of art should have, and which naturalism tried to push aside, had been allowed to stay in the seascapes, if Drachmann had not interrupted his activity as a painter'*. Yet for a long time Drachmann devoted himself to poetry, and did not resume painting seascapes until 1892. In Skagen Museum and in the former home of Drachmann hangs drawings and oilpaintings that describes perfectly the clear light, the sea and landscape of Skagen.



# Karl Madsen (1855-1938)

Karl Madsen var søn af landskabsmaler A. P. Madsen og blomstermaler Sofie Thorsøe og som sådan født ind i kunstmiljøet. Efter en sæson på C.V. Nielsens tegneskole, hvor han traf Michael Ancher, fortsatte han sin uddannelse hos Vilh. Kyhn på Akademiet og studerede derpå hos Léon Gérôme i Paris.

Idet Karl Madsen ofte tilbragte sin ferie hos slægtninge i Frederikshavn, var han, i 1871, en af de første der kom til Skagen for at male. Karl Madsens foretrukne motivverden var landskaber og interiører og han arbejdede indtil begyndelsen af 80'erne med sit maleri, tydeligt inspireret af franske landskabsmalere som Corot og Lorrain.

Karl Madsen blev i 1880 gift med en kusine til Anna Ancher, Henriette Møller, som døde i barselseng i 1881. Han blev alene med den nyfødte søn, og måske var dette medvirkende til, at han lagde maleriet på hylden og herefter arbejdede som kunstanmelder bl.a. for *Politiken* (fra 1884). Karl Madsen fik stor betydning for udviklingen i dansk malerkunst ved formidlingen af tendenserne fra Frankrig. Fra 1911-25 var Karl Madsen direktør for Statens Museum for Kunst og fra 1928 leder af Skagens Museum.

**S** Karl Madsen var son till landskapsmålaren A. P. Madsen och blomstermålaren Sofie (född Thorsøe) och sålunda född i konstnärsmiljö. Efter en period på C.V. Nielsens konstskola (där han träffar Michael Ancher) blev han elev hos Vilhelm Kyhn på Akademiet och studerade senare hos Léon Gérôme i Paris.

#### ◄ Holger Drachmann:

*Kystparti ved Skagen.*

*Kysten vid Skagen.*

*The Shore at Skagen.*

*Die Küste bei Skagen.*

1906. *Privateje.*

Eftersom Karl Madsen ofta tillbragte semestern i Fredrikshavn var han en av de första som kom till Skagen för att måla (1871).

Karl Madsen giftade sig i 1880 med en kusin till Anna Ancher, Henriette Møller, som dödde i barnsäng 1881. Han lämnas ensam med den nyfödde sonen, och kanske bidrog detta till att han lämnade målandet på hyllan och sedan arbetade som konstrecensent för bland annat *Politiken* (från 1884). På detta sätt fick Karl Madsen stor betydelse för utvecklingen inom dansk målarkonst genom att förmedla tendenser från Frankrike.

Åren 1911-25 var Karl Madsen direktör för Statens Museum for Kunst, och från 1928 intendent på Skagens Museum.

**D** Karl Madsen war Sohn des Landschaftmalers A. P. Madsen und die Blumenmalerin Sofie Thorsøe, und war somit im Künstlertum geboren. Nach dem Besuch der C.V. Nielsen Kunsthochschule (wo er Michael Ancher kennenlernte), wurde er Schüler von Vilhelm Kyhn, und später studierte er bei Léon Gérôme in Paris.

Da Karl Madsen seine Ferien öfter bei seinem Onkel in Frederikshavn verbringt, war er unter den ersten Künstlern, die nach Skagen kamen um zu malen (1871).

Karl Madsens bevorzugte Motivwelt sind Landschaften und Interieur, und bis zu den frühen 80'ern arbeitete er mit seiner Malerei, von den französischen Landschaftsmalern wie Corot und Lorrain deutlich inspiriert.

Im Jahr 1880 heiratete Karl Madsen eine Cousine von Anna Ancher, Henriette Møller, die im Wochenbett im Jahr 1881 stirbt. Er ist allein mit dem neugeborenen Sohn, und dieses ist wahrscheinlich die Ursache, daß er die Malerei an den Nagel hängt und danach als Kunstkritiker für u.a. die Tageszeitung *Politiken* arbeitet (ab 1884). In dieser Zeit bekommt Karl Madsen große Bedeutung für die Entwicklung der dänischen Malerei, indem er Trends aus Frankreich vermittelt.

In den Jahren 1911-25 war Karl Madsen Direktor an dem dänischen Staatsmuseum für Kunst, und ab 1928 ist er der Leiter des Skagen Museums.

**GB** Karl Madsen son of the landscape painter A. P. Madsen and the flower painter Sofie Thorsøe, was born into the artist milieu.

He met Michael Ancher as they both attended the C.V. Nielsen School, and later became a pupil of Vilh. Kyhn at the Academy. Afterwards he went on studying with Léon Gérôme in Paris.

Karl Madsen had frequently spent his holidays with relatives in Frederikshavn, and was, in 1871, among the first artists to paint in Skagen.

Inspired by French landscape painters like Corot and Lorrain, Karl Madsen's dominant motifs are landscapes and interiors, which he painted until the early 1880's.

In 1880, Karl Madsen married a cousin of Anna Ancher, Henriette Møller, who died in childbirth in 1881. Left alone with his son, he gave up painting in 1884 to work as an art critic for the newspaper *Politiken*. In this new position Karl Madsen was able to communicate new ideas in art that had originated in France, thereby influencing the development of Danish painting.

From 1911-25, Karl Madsen was the Director of the National Art Gallery, and in 1928 he became Maneger Director of the Skagen Museum.



## Anna Ancher (1859-1935)

Som den eneste skagensmaler er Anna Ancher født i Skagen. Hun var datter af købmand og hotelejer Erik Brøndum og traf allerede som ung Karl Madsen og Michael Ancher, der opmuntrede og påvirkede hendes kunstneriske arbejde. I en tale ved Anna's konfirmation ønskede Michael Ancher hende '*Al lykke i livet og kunsten*'. Det skulle vise sig, at han fik stor indflydelse på begge dele.

Fra 1875-78 studerede hun på Vilh. Kyhn's Tegneskole i København. Kyhn havde dog ikke samme tillid til hendes kunstneriske evner.

1879 debuterede Anna Brøndum på Charlottenborgs Efterårsudstilling med *På hjemvejen fra Kirke* (1878).

Anna Ancher (hun giftede sig med Michael Ancher i 1880) fandt inspiration hos de hollandske 1600-tals malere (hvilket ses f.eks. i *Pigen i køkkenet* fra 1883/86) bl.a. Vermeer van Delft og Pieter de Hooch. Også nordmanden Chr. Krohg, der kom til Skagen i 1879, fik indflydelse på Anna Anchers malemåde og skærpede hendes blik for linjer og farveflader.

Anna og Michael Ancher var udenlands i 1882 (Wien). I følgeskab med Krøyer og Viggo Johansen opholdt de sig 1888-89 i Paris, hvor Anna Ancher studerede hos Puvis de Chavannes. I 1891 (og igen i 1900) rejste de til Berlin, i 1896 til Holland og i 1887 samt 1924 til Italien.

Anna Ancher havde en speciel brug af farve og lys, der sammen med den særlige iagttagelsesevne ofte gav billederne et lidt melankolsk anstrøg – en stille indlevelse. Noget ganske specielt i dansk malerkunst.

Motiverne er ofte indendørs, præget af stilhed og ro med en stemningsfuld belysning. Det kan være familien i hjemmet, som billedet *Solskin i den blå stue* (1891) af datteren Helga, der blev født i 1883, scener fra skagboernes hverdag som i *Blå kjole sys til en kostumefest* (1920), eller diverse portrætter.

### ◀ *Anna Ancher:*

*Pigen i køkkenet.*

*Flickan i Köket.*

*Das Mädchen in der Küche.*

*The Girl in the Kitchen.*

1883-86. *Den Hirschsprungske Samling, København.*